

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

Any 2.^{on}

Tortosa, 21 Jaaner de 1900

Núm. 8

LES PAUMES Y LA LLEGENDA

DEL

ESCUT DE TORTOSA

Permétim, Sr. P. Ll., que no estiga conforme ab lo criteri qu' en son ben escrit article 's manifesta

Per coonestá lo fet de doná ajuda á l' aborrida parella de Felip IV y son favorit Olivares, diu vosté que s' havian rebut certs favors; qu' havia sigut agraviada la Ciutat ab lo pas de Bellafilla; que s' havien introduhit las *perniciosas semillas de la sedición*; y que reinava bona harmonía entre Tortosa y Madrid; fent notá de passada una cosa aixís com que si be Barcelona y algun altre poble tenien motiu de ressentiment contra 'ls governants, no podien los seus enternirse ni plorá perque apenas se llaman Pedro, ú que casi no son de la parroquia

Les migrades meves forses intellectuals y físiques teuint un peu sino 'ls dos á la fossa no m' permeten discutir ab vosté; y sols com á veu de protesta amistosa vaig á manifestá ma opinió, si be un poch crua, exempta de tota mala intenció respecte dels tortosins antichs ni 'ls d' ara.

Vosté, com persona estudiosa, sab de sobres que desde 'l desgraciat instant en que á la Corona d' Aragó s' introduhí la sang castellana, va constituhrse esta en forsa invasora, y per tant anuladora dels drets llibertats y furs qu' ab honradesa, constancia y heroysme s' habian guanyat nostres avis.

¿Qui ignora, entre altres fets, que Isabel I no s' amagava de manifestá que, com ara á Sagasta 'ls drets individuals, 's li pesaven com llosa de plom y l' avergonyien los drets y llibertats dels Estats de son marit?

Aquell criminal afany, fent cas omis del peu d' igualtat ab que 's va fer la unió de Castella ab la Corona d' Aragó, confirmada de bona ó mala fé pels que anaven succeintse, va augmentarse en ters y quint al vindre assi la dinastia austriaca; que portant ensi los gèrmens castellans hi barrejava los de la rassa tudesca imperial ab sa encara més asentuada furia centralisadora, qu' es lo pecat que duya en sas entranyes lo brillant Renaixement.

L' onada aufegadora d' aquesta rabia de centralisació, may havia arribat al grau á que la empenyeren Felip y l' Olivares; que si naixia un altre Daute hauria d' inventá un nou cercol ú calabós infernal per portarhi aquestos dos sers degradats.

Comensa lo reinat d' aquell: y poguent adoptá les máximes sanitoses de les *Empreses polítiques* de Saavedra Fajardo, s'

entrega á la carn y á les disbauxes del teatro, y deixa en un tota la governació als apetits d' aquella caricatura maquiavélica, que careixent del talent del florentí tenia encara més males intencions y portava sa ambició ridícula hasta fer del Rey comediant, y ell medirse ab lo Cardenal Richelieu!

Al pujá al trono vol que l' Virrey del temps de son pare Duque d' Alcalá segueixque en sas funcions. Los catalans s' hi neguen, á menos qu' ell no vingue á jurá com sos antepassats. Feip diu que no está bo y que hi anirá aixís que s' restableixque, y que si acceptan al Virrey no servirá d' antecedent ni formar jurisprudencia; y noblement, hi accedeix Catalunya.

Acaba este Virreinat y l' Rey que s' havia restablert de sobre, no ve á jurá s' empenya, y vol ab feya 6 d' Agost 1622 que s' admeti com á not al Bisbe de Barcelona D. Joan Sentís, fill de Cherta. Cartes venen y cartes van; instantne plens los Dietaris, y s' allarga la paternitat hasta 'l 12 d' Abril següent en que es admés ab totes les salvetats del anterior: y d' engany en engany y mentida en mentida, hasta 'l quint any de reinár no ve Felip á jurá, comensanse á dibuixá en la atmosfera l' antipatía Olivaresca y sa fermesa catalana.

Olivares se proposa desde un principi anulá la personalitat política, jurídica y administrativa de Catalunya reduintho tot á la forma y modo de Castellá. Está clá. Los castellans que fan be de estimar sa llengua per que es ben digna de serho, no volen comprendre ú consentí tal dret als altres; y lleys y llengua nostra tot ha d' aná en orris, perque nosaltres no tenim res bo més que les pessetes afanades suant pera 'ls burocrates—ganduls.

Ab perfidia y mala fé; ab amenasses y falagueries van arribá les coses á tal tibantó que sols podia esperarse un cataclisme. Les complicacions exteriors, filles de sa perversa nulitat, l' hi donaven pretextes pera aparents necessitats. Ab la seguida de maldats y atropells va ananse accentuant la Catalano-fobia d' aquella satánica bestia apocalíptica de Olivares, sentintse la tormenta qu' á l' admósfera política 's congriava.

Los francesos invadeixen lo nostre territori d' en llá 'ls pirineus y 'ns prenen la plassa de Salses: y apelantse al patriotisme catalá, respon esta terra de la honradesa y valentía armant y mantenint á sas despenses uns 30 mil homens que plens d' ardiment y casi tot sols recobren aquella plassa.

Ompli Olivares de soldadots lo país y comensa 'l calvarhi precursor de la catástrofe.

Tot assó ho sap vosté massa, y sols ho poso per si desperto l' afició d' algun tor-

tosí á esbriná lo qu' á les escoles se l' hi amaga ab perverses mires.

¿Era Tortosa poch amiga dels catalans? Dígho sen comportament á les Corts. A les de 1626, y no 25 com diu vosté, y á moltes altres anteriors hi assisteixen los representants tortosins anant acordes ab tots en lo més important.

Lo dia 1.º de Setembre de 1305 aproben los Síndichs tortosins la protesta presentada dies abans pera que no menysprehuen sos furs, llibertats y privilegis. A les de 1364 y 1365, entre set constitucions promulgades declara Tortosa, que no deu ser may separada del Comtat de Barcelona y Principat de Catalunya, ni enajenada de cap manera de la corona.

Lo 5 d' Agost, Corts de 1396, presenten una protesta respecte d' un testament l' Arquebisbe de Tarragona, lo Comte d' Urgell, D. Joan Cardona, lo Bisbe de Tortosa, D. Galserá Pinós, los Missetjers de Valencia, los Consellers de Barcelona y 'ls Missatjers de Tortosa y Perpinyá.

En lo parlament de 1400 van per unar acceptarse varies propostes pera la seguritat del comerç contra els pirates.

A les Corts de Tortosa de 1441 tots, tots per boca del Abat de Monserrat acceptaren la legalitat de la convocatoria per rahó de les circumstancies, pero per sola aquella vegada y ab protesta de que no resultés cap perjudici al Principat per aquell voluntari assentimat; tot assó expressat en catalá.

A les Corts obertes lo 19 de Novembre de 1429 á Tortosa, se va veure quanta era la formalitat de tot lo Principat y hasta quin grau resisteix un poble mascle les imposicions del Rey.

A les Corts de Cervera de 1430, tots, tots van negarse á socorre al Rey, donant un alt y hermós exemple de serenitat y enteresa al assentá qu' ell y 'ls Infants eren los mofors de la guerra y causa d' altres irregularitats que perjudicaven los interessos generals de la terra.

En la sessió del 19 de Mars de 1456 van haberhi fortes protestes de tots per un abús del Rey en voler examiná lo repertori dels vots emesos, cosa contraria á la lliure voluntat dels votants; y després d' algunes peripecies de carácter religiós y sumtuari, lo Síndich de Tortosa formulá sa acostumada protesta de no consentí que s' menoscerbessen les lleys y costums de son territori.

En moltes altres ocasions se va probá que Tortosa, tractantse d' assumptos de algun interés no discordava de la opinio general catalana, ni s' amilanava al sentí alguna volta que *la cólera del Rey era missatjera de la mort*; y tinch interés en ferho constá pera que s' veiga que dels motius

del desacort ab Catalunya sols resta examiná lo relatiu al pas per Tortosa de Bellafilla.

Aquest, diu vosté, que representava á la Diputació de Barcelona; la cual no pot ser perque la Diputació ú Generalitat ho era del Principat y no de cap poble en particular: y siga com siga, ¿un semblant petit incident havia de refredá les bones relacions entre Tortosa y Barcelona? Lo Concellé ú Diputat que per Saragossa y Valencia habia passat en igual forma sense que tan notables capitals ne protestessen, ans al contrari acompanyantlos ab gran aparato y festa... ¿havia de deixá tal caliu de malevolensa qu' estallés al cap de 48 anys pera unir-se al major enemich qu' hasta aleshores havia tingut Catalunya tota? ¿Quí ha de admetre com atenuant de la defecció, no tortosina, que la massa del poble era ben catalana, sino d' alguns satélits d' Olivares, ajudats per gent poruca que no més miraven l' perill del moment, eixa susceptibilitat tan extremada?

Anem als favors rebuts. Les gracies otorgades á un individu de part de tinos polítichs no lliguen més que á sa personalitat: y prescindint de que moltes vegades aquestes mercés no eran en lo fondo més qu' una compra de conciencies, máxim venint d' un govern tiránich que tracta d' anular la personalitat política, administrativa y jurídica de Catalunya; may dels mais deu lo favorát sacrificá lo que no es seu, los interessos generals de la patria que son anteriors y superiors als de tots los Reys del mon.

¿Perniciosa semilla de la sedición? Pot ser si que vinga á negarse 'l dret d' aixecarse contra 'l poder infame d' aquella parella qu' abofeteja, roba y mata á sos germans, perque la rahó no s' deu negá ni al enemich!

No eren panicosos, no; qu' eren filles llegítimes del dret ó més ben dit dever de defensar la justicia, los bens, la vida y la honra. La resistència era de dret; y perque á sa explosió s' hi mesclen alguns interessos borts, no per aixó pert sa legalitat. La massa del poble simpatissava ab lo crit de protesta, com no fa molts anys ho regoneixia un períodich absolutista, que tenia la barra, aixó ara, de asentar que si era aixís era perque creia los *absurdos* que 's contavan. ¡Absurdos, Mare de Deu!

Digue d' alabansa, generós y noble era eixir lo clero ab lo Santíssim pera lliurá de la mort á este ú l' altre més ú menos satélit y sayó dels lladres del centre. No feyen menos los frares y capellans de Barcelona acompanyats dels senyors Bisbes de Vich, Seu d' Urgell y Barcelona ab los Concellés y milícia popular. Sols qu' allí no per aixó renunciaven á defensá 'ls drets de la patria ultratjada y escarnida.

¿S' ha vist á ningú més qu' á certs tortosins que defensin á Felip IV y á Olivares; y per tant que 's sentin orgullosos de rebre premis d' aquelles mans criminals, de qui tot historiado ne malparla? ¿Rebría vosté d' un lladre un regalo que no 'l rebotés per terra al averigüá qui es lo que l' obsequia?

Prou sap vosté la part activa que feya anys premia la Reina en lo derrocament d' aquell abominable favorit, y que tota Espanya va alegrarse ab sa caiguda. De molts castellans he vist escrits sobre la rebelió catalana. Cap n' he trobat que no digui que la culpa de tot la tenien aquells dos dimonis, causa única de la vinguda dels francesos, que 's van portar com á enemichs, promte coneguts y aborrits.

En lo mateix temps que la soldadesca vomitada contra Catalunya robava, mataba y violava ab criminal tolerancia de part del Virrey y l' altres Capitanes y patejava les sagrades Fornes... la Cort, ahont vivien aquells dos antecrist. cent voltes perjurs, estava convertida en una verdadera Sodoma. Segons Comenets, 115 assessinats, la major part generalment á cap país que mereix á aquells austríechs. L' Silvela y molts més pables á n' aquells ocasions ho ha dit com al publicat Sor María de Agreda.

Al principi de son valiment deya á Felip—«Tenga V. M. el por el negocio más importante de su Monarquía el hacerse Rey de España: quiere decir, señor, que no se contenta V. M. con ser Rey de Portugal de Aragón y Valencia, sino que trabaje y duero y secreto por que se compone España al estilo y leyes de Castilla sin ninguna diferencia». ¿Enten vosté, Sr. P. Llorens? No s' exceptuava 'l dret tortosí: tot havia d' anar per terra. Y no s' oblide qu' altres vegades ab documents que s' conserven y revoltes, pera, ab escusa de posarhi fi, conseguir alló qu' abans l' hi proposava. ¿Quina sort l' hi reservava al *dret catalá*, qual conservació demanaven poch anys atrás lo Sr. Bisbe Aznar; lo Capítol-Catedral de Tortosa y 'l Vicariat-General de la propia Diocesis contra 'ls Olivares d' aquestos temps! Per ells tot está redubítá Casalla. Mire vosté los segells del Congrés, del Senat, de la casa real y lo que figurará al palacio de la Exposició de París: Lleons y torres nomes. ¿N' hi ha pera mirarho ab calma?

Ab fetxa 8 de Mars de 1639. «Se ha de acomodar toda la gente (los soldados) en casas y camas aunque no duerman en ellas los dueños, sin contemporisar con nadie pues es razon que todos los de la tierra duerman en una tabla, lo cual se ha de ejecutar aunque no vengan en ello los naturales, supuesto que con el enemigo enfrente no es tiempo de admitir réplicas». Aquest document lo va publicá per primera vegada en la *Revista Europea* de 1876 lo crítich historiadó militar Sr. Gomez de Arceche, qui ho comentaba aixís. «No habíamos visto en parte alguna esta orden; más: la creíamos imposibles. Al verla en el código que examinamos hoy, llénase el alma de amargura observando como la ignorancia y la vanidad, que ella y el inmerecido favor producen, lleven la nave de los Estados á los escollos que hacen insuperables después caracteres, que de otro modo dirigidos serían la salvación y la gloria de la patria».

Lo 3 d' Octubre del mateix any manava: «Que en órden á los forrajes, sino había carruajes para trasportarlos, tenían obligación los catalanes y debían llevar acuestas cuanto trigo, paja y cevada fuese necesario: que las tropas debían alojarse con toda comodidad dándoles las camas de los caballeros más principales; y si acaso los naturales no tenían donde acostarse, que duerman en tierra». Y tingue vosté per cert qu' en altres disposicions s' obligava á fer de bestia de càrrega á les dones també.

Aixís, aixís ab aquest suicida sistema es com se van aná perdent territoris, y avuy les

Amériques, ab les quals la política castellana no va permetre á Catalunya comerciarhi fins á mitat del segle divuit.

Sorda la Cort á les súplices, á les més reverents peticions; tractat lo pais de la manera més tiránica y bestial, sent despreciat lo dictámen del Marqués de Villafraña, castellá fidel aymant de son Rey, de que 's despren que si haguessen pensat com éll los miserables cortesans d' Olivares' ni arribaría Catalunya al estat en que va trobá ni sofriria l' Rey les amargures que l' hi va fer passá la bojería de son privat fentlo enfadarse pera després arrepentirse y reconciliarse, y de totes maneres sortintne tothom perjudicat.

Deya l' Marqués en son vot: «Si estas leyes y libertades de Catalunya se leen á las centellas de sus antiguos Condes, ó á las luces de sus segundos Reyes es cierto no parecerán prodigamente nimias; antes se juzgarán justisimamente debidas á sus sacrificios, á su valor y á su sangre: y si con el tiempo no se rosan las finesas de la lealtad, no debe averiguar con los años la obligación. Supongamos que de Barcelona se pueden formar algunas quejas por la contumacia en la causa de los Quintos, por la tenacidad en el disentiendo de las Cortes en 1632, ¿será justo haber de lastimar sus culpas lo restante de tan dilatado pais, mayormente en la sazón que acaba de prestar al Rey el más grande y oportuno servicio que jamás vasallos de proporcionada posibilidad prestaron á su Señor. ¿Irremisibles, per cierto, habrían de ser sus pecados, que no quedasen espiaados con asistencia de veinticinco mil hombres pegados en esta guerra del Rosellon. Luego, ¿en que puede fundarse, que retirados apenas en sus casas se les eche la sobrecarga del alojamiento que acaba con su debilitada hacienda? No el exemplar de Lombardir es aplicable, porque si tiene obligación de alojar no la tiene de pelear, y cumpliendo Cataluña con esta no le se puede pedir aquellas». Res hi volgué perque d' abans y de sempre s' anava al atropell pera la privació de les patries llibertats.

Los satélits de la gran bestia anabent de les seves per tot arreu. Lo senyor Bisbe de Girona fulmina excomunió lo 12 de Maig de 1640. ¿Havia occurrít lo Corpus de seng? No. Ne fulmina un' altra l' 22 de Juny; y la Inquisició catalana no s' contenta ab aquet cástich moral; vol averigüá quins son los criminals: y tant al viu ho pren aquell Tribunal, que ab fetxa 10 de Novembre de 1640, fulmina excomunió majó latae sententiæ de contra 'ls que puguin declará y no ho fassen... «Sobre la información recibida de que en los pueblos Riudasenas y Montiró algunos soldados... no solo robaron de las iglesias parroquiales los ornamentos, cálices y otras cosas sagradas y otras que estaban allí recogidas de los particulares, sino que pegaron fuego á las dichas iglesias y quemaron los altares. Imágenes de santos, y sin tener respeto á la de Cristo Nuestro Señor y de la Virgen Santísima su Madre, y lo que es más al Santísimo Sacramento del altar y formas consagradas que estaban reservadas en los sagrarios de dichas Iglesias, de tal suerte que quedaron sin ninguna manera de especies de que se pudiera conservar el Santo Sacramento....»

Despreciades les més humils instancies. Demanán en va al Rey lo consol de tantes penes..., previ l' Dictámen severament elaborat per los mes sabis teolechs de que en tals cassos es lícit lo fer la guerra, esta s' habia fet iuevitable. Avuy per avuy, jo

crech que los actuals tortosins no serien ingrats ab sos antepassats renunciant les paumes y la llegenda. Aquells, esverats per la rebelió van tindre lo que sol dirse una hora tonta seguint als esbirros que á Tortosa tenia l' Olivares. Gent de bona intenció molts d' ells, per voler evitar un perill immediat van caure en les grapes dels enemics de tota Catalunya.

Si vosté 'm deya qu' es questió de tradició, l' hi respondria, ¿acás ha de prevaldre una tradició sola contra dos? ¿No va combatre Tortosa contra D. Joan II y contra Felipe V.? ¿Perqué no s' ha de regoneixe l' erro de bona fé dels primés? Los partits conservadó, lliberal y republicá que per los motius mes pobres s' han sublevat tantes vegades no podrien pendreu á mal. ¿No s' ha rehabilitat á Claris posantlo á la Galería de Catalans Ilustres? ¿No s' han rehabilitat los Comuneros, sublevats y matats com á traidós posant al Senat lo quadro d' Gisbert? ¿Quí té per criminal á Lanuza que resistí al tirá Felip II y perdé la vida?

De Tortosa, en l' any 1640, se 'n pot ben dir que 'ls encarregats de la política traycionaren al poble y que casi la totalitat morien defensán les llibertats de Catalunya. Respecte als primers, la crítica d' ara il·lustrada pels fets posteriors y la rica documentació qu' á si aixó s' referix los absoldria renunciantlos, olvidant piadosament los errors dels avis que no eran impicables.

Posat tot assó al corre la ploma sense formar literaria ni res, pero ab completa bona fé, se recomana á sa indulgència,

S. A. S. Q. S. M. B.

Anton Añon.

Cherta, 15 Janer de 1900.

LA CREU DE LA GALERA

Si 'l afecte á nostres tradicions venerables hem va mourer á acusar lo projecte d' enderrocament de la *Creu de la Galera* y á impedir sa profanació, també avuy l' esperit de justícia m' obliga á declarar, pera coneixement de tots, que 'l Sr. Alcalde de La Galera D. Jascinto Canals ha contestat á nostres prechs d' un modo digne y enlayrat, prometent, no tan sols fer lo traslado baix la direcció de persona facultativa, sino que ha oferit la restauració d' un dels brassos arrencat per una bala en la darrera guerra civil, lo qual se conserva á l' Abadía.

Allunyat de tota passió y en l' afany de donar á cada hu lo que li correspont, faré un xich d' historia y copiaré més avall, els documents rebuts en benefici de la conservació d' aquell important monument arqueològic que tant houra al poble gale-reuch.

Lo mateix dia que sortia en aquest setmanari l' article *Derrocament en projecte de la Creu de terme de La Galera*, revestit de l' autoritat qu' hem dona 'l carrech de corresponsal de l' Associació Artística-Arqueològica-Barcelonesa, vareig telegrafiar al Excm. Sr. President de la Real

Academia de Bellas Artes de San Fernando, manifestantli els intents, qu' havien arribat al nostre oits, sobre 'l derribo de tan prehuada obra y de la docta Corporació vaig rebre la contestació següent:

«Madrid, 11 de tarde.— Utilice medios legales para aplazar derribo Cruz piedra interesará seguidamente Sr. Ministro de Fomento.

Director, RIAÑO.»

Com á consecuencia d' aquesta reclamació lo Sr. Director General de Instrucció pública enviá á la Real Academia de San Fernando la comunicació que segueix:

«Excmo. Sr: En vista de su oficio de 1.º del actual, esta Dirección General ha acordado manifestar á V. E. que tan pronto como fué recibido, se telegrafió al Sr. Gobernador Civil de Tarragona, para que suspendiera el acuerdo del Ayuntamiento de La Galera, para derribar la histórica Cruz de piedra calada, estilo gótico florido, que existe en aquella localidad, encargándole al propio tiempo, que informe acerca de lo ocurrido.»

Després d' aquestes comunicacions l' eminent artiste y paysá D. Felip Pedrell, Academich de dita Corporació ens va escriurer felicitantnos per la unitat d' apreciacions en que abundaba 'l nostre pobre criteri l' Academia y ell mateix com á particular; puig es de tots sapigué qu' aquest ilustre patrici de meritis relevants y de gran y cultivada intuició estètica en tota mena de produccions artístiques, es fill de nostra terra, coneix lo més notable de Tortosa, sa patria, y pobles comarcans. En sa consecuencia en la carta citada ens manifesta que ja desde petit sentia gran entusiasme y carinyo envers la Creu de terme de La Galera.

Després d' aquestes gestions y altres més directes, d' acort ab lo senyor Alcalde y Reverent Rector d' aquella població, aqueix prehuat exemplar de l' art religios de la edat mitjana será traslatat y conservat en lo cuidado que requereix son mérit pera admiració de les generacions esdevenidores.

L' interés d' aquest assumpto 's posa de manifest per mitj de la resolució del ofici que transcribim á continuació:

REAL ACADEMIA

DE

BELLAS ARTES

DE

SAN FERNANDO

Esta Real Academia á la que he dado cuenta de la carta de V. fecha 6 del corriente ha acordado autorizar á V., secundando los plausibles propósitos del Ilus-

trísimo Sr. Obispo de la Diócesis, para que practique cerca del señor Alcalde de La Galera las gestiones que crea convenientes para que la Cruz de piedra calada que existe en dicha población se *traslade*, con el mayor cuidado á otro punto de la misma, en que pueda ser respetada y considerada como hasta ahora lo ha sido.

Dios guarde á V. muchos años.

Madrid, 9 Enero de 1900.

El Secretario General,

SIMEON AVALOS.

Sr. D. Francisco Mestre y Noé.»

Concidint en les nostres gestions per la reveindicació, digamho així, dels tresors historichs d' aquest pahis y prenent interés pels mateixos, la Societat Arqueològica de Barcelona s' adelanta y 'ns diu plé d' entusiasme:

ASOCIACIÓN

ARTÍSTICO-ARQUEOLÓGICA

BARCELONESA

La Junta Directiva d' aquesta Asociación, en sessió celebrada lo dia 6 dels corrents, acordá consignar en acta la profunda satisfacció al que s' entérá, per medi del setmanari LA VEU DE TORTOSA, de las gestions portadas á cap pera salvar de la destrucció á que estava amenassada la artística y antigua Cruz de La Galera.

Degut, sense dubte, á la iniciativa de V. y á la cooperació del abans citat periódich catalanista, haurá no sols evitat la desaparició del monument de referencia, si que també se restaurará degudament, ab lo qual quedará d' avuy més assegurada sa conservació.

Aquest exemple d' alta cultura y de respecte als venerables records de la Fé y del bon gust artístichs que 'ns deixáren las generacions passadas, será apreciat com se mereix en lo país y servirá d' alicient pera que 'ls vells monuments que encar 's conservan en la hermosa comarca tortosina sian tinguts ab l' esment á que son mereixedors per lo que valen, per lo que recordan y per lo qu' ensenyan.

Dignes, donchs, acceptar las felicitacions d' aquesta «Arqueològica» per los motius expressats, y al mateix temps lo testimoni de la distinguida consideració d' aquesta Junta Directiva.

Deu guardi á V. molts anys.

Barcelona, 10 Janer de 1900.

P. A. DE LA J. D.

Lo Secretari General,

PELEGRÍ CASADES Y GRAMATXES.

Sr. D. Francesch Mestre y Noé.»

Com á terminació de les nostres aspiracions y en virtut de la repre-

sentació que se m' havia confiat vaig tindre 'l gust de comunicar al senyor Alcalde de La Galera la resolució de la Real Academia de San Fernando y l' autoritat local ha contestat en atenta comunicació sos propòsits de no posar entorpiment, abans al contrari, cooperar en totes sas forces al fi que tots tan patriòticament desitjém.

Francesch Mestre Noè.

Tortosa, Janer de 1900.

LO TOCH DE SOMATENT

¡Arriba, noys!... ¡Sálvese quien pueda!... ¡Ja h' arribat alló!... Vos-tés tal vegada pensarán, «¡Y ara, qué 's alló!» Donchs alló, es la salvadora. Si, senyors, sí; no cal més que llegir tots los periódichs polítichs, y fins alguns que no ho son, y trovarán columnes enteres que no parlen d' altra cosa que del assumpto del dia.

Qualsevol creuria que totes les regions s' han posat d' acort y han resolt tocar á somatent pera salvar los seus interessos, ja que 'ls que tenien obligació de ferho, sembla que diguin ab la seva natural tranquil·litat: «Jo, bó, ¿y vostés?»

Al Senat hi ha xafarranxo, tirantse en cara tots los desastres que han sobtat, y altres, durant los últims conquestes de les ex-colonies nort-americanes (!). Al Congrés juguen al solitari, y aixó fa que sus señorías s' passin lo temps pels passadissos parlán sobre la dimissió del *segundo* d' en Dato, y discutin si Espartero era més bon militar qu' en Narvaes.

Y mentres aquells s' entretenen fen calandaris, los diferentes regions que té l' Estat espanyol veuen que no tenen altra solució que la d' ajuntarse pera evitar una mort segura, y toquen á somatent aixecantse totes al crit de «Administracio: fora política.»

Per tot Catalunya se fan mitíns pera conseguí lo Concert económic; á Valladolid se reuneixen en Assamblea totes les forces vives que li queden á Espanya, pera demostrá als petits estadistes, qu' al poble que paga, encara li queda vigor pera no permetre per més temps les amalgames polítiques que 'ns arruinaríen del tot si no prenguessim una determinació séria. Los viticultors de Murcia s' han reunit acordán formulá una protesta contra 'ls impostos sobre 'ls alcohols; y en fi, que hasta 'l més ignorant s' adona de que 'l barco fa aygües y amenaça enfonsarse si no si posa una bomba prou potent pera esgotarlo.

Si no fos que 's tracta de la vida ó mort d' un Estat, diríem que casi 'ns fan riure tots eixos senyors de *ambos partidos*, porque vaja, es una gran bofetada que 'ls de baix hagin de pen-

dre la iniciati- va pera podé arribá á la tan pregonada regeneració, porque aquells senyors del frach adornat ab ulls y 'ls seus soldats de fila, no puguin posarse d' acort y en lloch de buscar solucions fàcils, no trobin més que montanyes molt altes, y ho son tant, que Deu 'ns en quart de que hi caigués algun *prohombre* de la política turnant, per que estich segú que al arribar á baix quedaria fet pols.

Aixís, donchs, no 'ns ha d' estranyar gens ni mica lo veure com les regions, avuy una, demá un' altra, y demá passat tantes, se vagin preparán pera defensarse elles mateixes, ja que 'ls seus tutors no han sapigut, no solament conservarles y ferles prosperar, sinó que gracies á 'n' ells, 'ns trobem avuy sense colonies, com demá 'ns trobaríem sense algunes comarques.

La primera batalla está donada... La regió que dormirà més, més gran será lo seu partit; convé donchs, ajuntarse tots y prendre acorts que 'ns salvin de la *tremenda mole política* que amenaça canviar, si Deu no ho aguanta, sobre *nuestras erguidas cabezas*. (Paraules d' un notariu).

E. Cantero Hernandez.

Tortosa 19 Janer de 1900.

FARSA Y MENTIDA

En Cobian, va dir al Parlament, fa poch dies, molt y molt bo, posant al descubert los xanchullos de Marina. Puig encara 's va quedar curt en sas manifestacions de censura. Més graves podia haberles fet, y altre tant de lo qu' ell va dir de Marina, podria dirsen de Guerra, y bastant més que de Marina y Guerra, de Estat y Governació, y de Hisenda y de Foment y Gracia y Justicia, no quedant en aquesta terra desdixada de la Espanya oficial y convencional cap organisme, siga 'l que vullga, que funcione com cal, que no estiga corrupt hasta 'l moll dels ossos y que compleixca ni puga cumplir de cap modo la missió que li té encomanada.

Partint de la base qu' aquí el Govern no es pera el poble, sino el poble pera el Govern, y que l' interes públich pera res se pren en compte y solsament el particular dels partits y sos *secuaces* y cacichs y el d' aqueixos organismes que formen part del regimen vigent y de l' entitut que 's diu *Estat*, dit s' está que tot ha de resultar maltret y descalabrat.

Aquí no hi ha Govern, ni administració, ni Justicia, ni instrucció pública, ni milícia, ni marina ni res sino vanitoses apreciacions de tot aixó pera justificar l' existencia de Centres y oficines y de sous del personal, y ab motiu d' aqueixes llergues opera-

cions qu' ens diuen convecions, empréstits y altres noms més ó menos retumbants que son verdaderes rifes pera 'ls directors del *coltaro* y alguns pochos privilegiats.

Per aquestos motius aquí tot es mentida, tot farsa. Estem con los noys jugant á la Nació; porque lo que 's diu Nació espanyola, no es un Estat serio ni cosa que si sembli sino una imitació de doublé de lo que deuria ser Estat verdader, en lo que pareix que 's tracta de enganyarse los espanyols á si mateixos y de enganyar al mon; es á dir *farsa y mentida*.

Medellin.

Tortosa, Janer de 1900.

El Concert á la Diputació

Interessantísima fou la sessió celebrada per la Diputació provincial, de Barcelona dedicada tota ella á la discussió de las bases del Concert económic, presentadas per la Comissió d' Hisenda y pel diputat senyor Barbé.

Conegut de tothom es el criteri de *La Veu de Catalunya* en aquest assumpto del Concert, al que ha dedicat bona part de sas columnas, y del que n' ha fet especial estudi. De tots modos, ens plauhen las tendencias y manifestacions que 's feren en dita sessió puig si bé s' aprovaren las bases de la Comissió d' Hisenda, que no significan gran cosa més qu' un arrendament del Estat ab la Diputació, el tamen de la Comissió d' Hisenda y las declaracions del senyor Vilaregut, demostren que 'l Cos provincial está convenut de la deficiencia de la seva obra, y que si aquesta no ha sigut més ampla, es degut als impediments de la legislació vigent y als acorts anteriors de la mateixa Diputació.

Pero de tots modos las mostrás de aprovació ab que varen esser escoltadas las bases proposadas pel senyor Barbé, molt més conformes ab l' esperit públich per desenrotllarse en ellas un veritable Concert económic, y las alabansas que mereixeren dels mateixos que després votaren en contra; prova que, malgrat l' aprovació oficial de las bases de la Comissió d' Hisenda, obtinguda á modo de compromís, las que real y positivament triunfaren, foren las del senyor Barbé.

Desitjém que las corrents d' opinió que tanta influencia han exercit en el cos provincial, continuhin obrant sobre 'ls diputats, pera que aquest sian lo que han d' esser: uns veritables representants dels pobles, que obran d' acort ab l' esperit fonament catalá de nostra terra.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenje, dia 21, La Sagrada Familia.—Dilluns, 22, San Vicents espanyol.—Dimars, 23, San Ildefonso.—Dimecres, 24, San Timoteo.—Dijous, 25, La Conversió de San Pau apóstol.—Divendres, 26, San Policarpo.—Dissapte, 27, San Joan Crisóstomo.